

"חזור בד'!" - רבי מאיר ואחר בשוק של טבריה

1. ירושלמי מסכת חגיגה דף ט/ב

רבי מאיר הוה יתיב דרש בבית מדרשא דטיבריה. עבר אלישע רביה רכיב על סוסיא ביום שובתא אתון ואמרין ליה הא רבך לבר. פסק ליה מן דרשה ונפק לגביה.

אמר ליה: מה הויתה דרש יומא דין?

אמר ליה: וד' ברך את אחרית איוב מראשיתו (איוב מב/ב).

אמר לו: ומה פתחת ביה? אמר לו: ויוסף ד' את כל אשר לאיוב למשנה (שם) שכפל לו את כל ממונו.

אמר: ווי דמובדין ולא משכחין! עקיבה רבך לא הוה דרש כן אלא וד' ברך את אחרית איוב מראשיתו בזכות מצות ומעשים טובים שהיה בידו מראשיתו.

אמר לו: ומה הויתה דריש תובן (עוד)?

אמר לו: טוב אחרית דבר מראשיתו (קהלת ז/ח). אמר לו: ומה פתחת ביה? אמר לו: לאדם שהוליד בנים בנערותו ומתו ובזקנותו נתקיימו הוי טוב אחרית דבר מראשיתו. לאדם שעשה סחורה בילדותו והפסיד, ובזקנותו ונשתכר הוי טוב אחרית דבר מראשיתו. לאדם שלמד תורה בנערותו ושכחה ובזקנותו וקיימה הוי טוב אחרית דבר מראשיתו.

אמר: ווי דמובדין ולא משכחין! עקיבה רבך לא הוה דרש כן אלא טוב אחרית דבר מראשיתו בזמן שהוא טוב מראשיתו

ובי היה המעשה:

אבויה אבא מגדולי ירושלם היה. ביום שבא למוהליני קרא לכל גדולי ירושלם והושיבן בבית אחד, ולרבי אליעזר ולר' יהושע בבית אחד.

מן דאכלון ושתון שרון מטפחין ומרקדקין.

אמר ר' ליעזר לר' יהושע עד דאינון עסיקין בדידהון נעסוק אנן בדידן.

וישבו ונתעסקו בדברי תורה מן התורה לנביאים ומן הנביאים לכתובים וירדה אש מן השמים והקיפה אותם.

אמר להן אבויה: רבותי מה באתם לשרוף את ביתי עלי?!

אמרו לו חס ושלום! אלא יושבין היינו וחוזרין בדברי תורה מן התורה לנביאים ומן הנביאים לכתובים והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני והיתה האש מלכת אותן כלחיתן מסיני ועיקר נתינתן לא ניתנו אלא באש וההר בוער באש עד לב השמים (דברים ד/יא).

אמר להן אבויה אבא: רבותי אם כך היא כוחה של תורה אם נתקיים לי בן הזה לתורה אני מפרישו.

לפי שלא היתה כוונתו לשם שמים לפיכך לא נתקיימה באותו האיש.

אמר לו: ומה הייתה דורש תובן?

אמר לו: לא יערכנה זהב וזכוכית (איוב כח/יז).

אמר לו: ומה פתחת ביה? אמר לו: דברי תורה קשין לקנות ככלי זהב ונוחין לאבד ככלי זכוכית. ומה כלי זהב וכלי זכוכית אם נשתברו יכול הוא לחזור ולעשותן כלים כמו שהיו, אף תלמיד חכם ששכח תלמודו יכול הוא לחזור וללמדו כתחילה.

אמר לו: דייך מאיר! עד כאן תחום שבת. אמר לו: מן הן את ידע? אמר לו: מן טלפי דסוסיא דהוינא מני והולך אלפיים אמה.

אמר לו: וכל הדא חכמתא אית ביך ולית את חזר בד'!?

אמר לו: לית אנא יכיל. אמר לו למה?

אמר לו: שפעם אחת הייתי עובר לפני בית קודש הקדשים רכוב על סוסי ביום הכיפורים שחל להיות בשבת ושמעתי בת קול יצאה מבית קודש הקדשים ואומרת **שובו בנים חוץ מאלישע בן אבויה שידע כחי ומרד בי.**

2. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף טו/א

יצתה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר.

אמר: הואיל ואיטריד ההוא גברא מההוא עלמא ליפוק ליתנהי בהאי עלמא (מאחר ונטרד אותו האיש מעולם הבא, יצא ויהנה בעולם הזה).

נפק אחר לתרבות רעה.

נפק אשכח זונה תבעה

אמרה ליה: ולא אלישע בן אבויה את?

עקר פוגלא ממישרא בשבת ויהב לה (עקר צנון מן הערוגה בשבת ונתן לה).

אמרה אחר הוא.

שאל אחר את רבי מאיר לאחר שיצא לתרבות רעה אמר ליה: מאי דכתיב (קהלת ז/יד): גם את זה לעומת זה עשה האלהים?

אמר לו: כל מה שברא הקדוש ברוך הוא ברא כנגדו: ברא הרים ברא גבעות, ברא ימים ברא נהרות.

אמר לו: רבי עקיבא רבך לא אמר כך אלא ברא צדיקים ברא רשעים ברא גן עדן ברא גיהנם כל אחד ואחד יש לו שני חלקים אחד בגן עדן ואחד בגיהנם. זכה צדיק נטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, נתחייב רשע נטל חלקו וחלק חברו בגיהנם...

שאל אחר את רבי מאיר לאחר שיצא לתרבות רעה: מאי דכתיב (איוב כח/יז): לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז?

אמר לו: אלו דברי תורה שקשין לקנותן ככלי זהב וכלי פז ונוחין לאבדן ככלי זכוכית.

אמר לו: רבי עקיבא רבך לא אמר כך אלא: מה כלי זהב וכלי זכוכית אף על פי שנשברו יש להם תקנה אף תלמיד חכם אף על פי שסרח יש לו תקנה.

אמר לו: אף אתה חזור בד!

אמר לו: כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים חוץ מאחר.

תנו רבנן: מעשה באחר שהיה רוכב על הסוס בשבת והיה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה מפיו.

אמר לו: מאיר חזור לאחריך שכבר שיערתי בעקבי סוסי עד כאן תחום שבת.

אמר ליה: אף אתה חזור בד!

אמר ליה ולא כבר אמרתי לך כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים חוץ מאחר? תקפיה עייליה לבי מדרשא (תפסו והכניסו לבית המדרש). אמר ליה (אחר) לינוקא: פסוק לי פסוקך. אמר לו: אין שלום אמר ה' לרשעים (ישעיהו מח/כב).

עייליה לבי כנישתא אחריתי אמר ליה לינוקא פסוק לי פסוקך אמר לו: כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני (ירמיהו ב/כב).

עייליה לבי כנישתא אחריתי אמר ליה לינוקא פסוק לי פסוקך אמר ליה: ואת שדוד מה תעשי כי תלבשי שני כי תעדי עדי זהב כי תקרעי בפוך עיניך לשוא תתיפי וגוי (ירמיהו ד/ל).

עייליה לבי כנישתא אחריתי עד דעייליה לתליסר בי כנישתא כולהו פסקו ליה כי האי גוונא (עד שהכניסו לשלושה עשר בתי כנסת וכולם פסקו לו באותו אופן).

לבתרא (לאחרון) אמר ליה פסוק לי פסוקך אמר ליה: ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי וגוי (תהילים נ/טז).

ההוא ינוקא הוה מגמגם בלישניה אשתמע כמה דאמר ליה ולאלישע אמר אלהים.

איכא דאמרי סכינא הוה בהדיה וקרעיה ושדריה לתליסר בי כנישתו, (יש אומרים: סכין היתה בידו וקרעו ושילחו לשנים עשר בתי כנסת),

ואיכא דאמרי אמר אי הואי בידי סכינא הוה קרענא ליה (ויש אומרים אמר: אילו היה בידי סכין הייתי קורעו לגזרים).

היום מוקדש לע"נ

Anna Aberbach

העני בת אלחנן ואיידל ע"ה,

ע"י בתה אדל שניידר